

Рецензія на монографію

Скрипчук П. М., Трохлюк Т. М. Еколого-економічні засади оцінювання трансформації сільськогосподарських земель : монографія. Рівне : НУВГП, 2017. 231с.

В наш час наукового обґрунтування потребує використання сільськогосподарських земель за наслідками їх трансформації: зменшення родючості, деградація та, як результат, залуження і заліснення. Процеси трансформації сільськогосподарських земель у зоні Полісся України натеper відображаються у залуженні та природному залісненні малородючих і деградованих сільськогосподарських земель. Земельні ресурси зони Полісся України займають 19% території держави і є важливим центром сільськогосподарського виробництва. Зменшення площ ріллі та об'ємів сільськогосподарського виробництва негативно впливає на соціальну та економічну ситуацію. Вирішення такої державної проблеми потребує системного аналізу і еколого-економічного обґрунтування перспектив використання сільськогосподарських земель, які зазнали трансформації. Особливої актуалізації вирішення такої проблеми набуває в умовах ринку сільськогосподарських земель.

Доробок авторів враховує напрацювання та теоретико-методичні аспекти охорони і раціонального використання земельних ресурсів, який зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Антоненко, Д. Бабміндра, П. Блейк, Г. Гуцуляк, О. Гуторов, А. Даниленко, В. Другак, О. Канаш, С. Кваша, Д. Крисанов, А. Мартин, Л. Новаковський, А. Сохнич, М. Ступень, А. Третяк, О. Ульяновченко та ін. Автори розвинули наукове обґрунтування використання малородючих та деградованих земель, зокрема у зоні Полісся, що було напрацьовано у наукових дослідженнях Г. Гуцуляка, Д. Добряка, І. Гудкова, Н. Зіновчук, Б. Прістера, Н. Паляничко, А. Третяка, М. Смолярчук, О. Тараріко, О. Фурдичка, А. Шворака, І. Хендерсона, К. Хервега, А. Янга та ін.

У монографії досліджено теоретичні, методологічні та практичні основи та практичні рекомендації щодо еколого-економічних засад оцінювання трансформації сільськогосподарських земель.

Запропоновано науково-методичний підхід до оцінювання оптимізації використання трансформованих сільськогосподарських земель за різними варіантами. Проведено моделювання еколого-економічної ефективності використання природно поновлених лісів на сільськогосподарських землях за різними схемами їх вирощування. Встановлено, що для зони Полісся найбільш соціо-еколого-економічно обґрунтованим є використання природно заліснених сільськогосподарських земель під реконструкцію лісів.

Важливими розробками є інституційні й еколого-економічні основи раціонального використання сільськогосподарських земель із використанням методичних підходів на основі положень серії стандартів ДСТУ ISO 14 000 «Управління навколишнім середовищем», що полягають у самодекларації виробників щодо еколого-економічної відповідальності за стан земель, якість вирощеної на таких землях сировини і продукції.

Доведено актуальність використання методів прогнозування сценаріїв землекористування, соціо-еколого-економічного обґрунтування обсягів кінцевого виробництва, які базуються на суспільному підході. Зазначені прогнози дозволяють врахувати екологічні та соціальні вигоди від лісів природного походження, де найбільш вигідним із економічної точки зору буде варіант реконструкції природного заліснених малородючих земель під лісові масиви.

Для практики автори встановили, що витрати на реалізацію комплексу робіт для стабілізації якісного стану 1 га посівних площ та на еколого-економічну реабілітацію трансформованих земель найменші у Радивилівському, Гощанському та Острозькому районах. Для зони Полісся аналогічні витрати за один рік стабілізаційного періоду більші у середньому у 6,3 разів у порівнянні із сумарним еколого-економічним ефектом. В цілому для Рівненської області витрати на еколого-економічну реабілітацію земель за один рік стабілізаційного періоду у 2,1 рази більші від сумарного еколого-економічного ефекту за однаковий період часу. Це дозволяє проводити соціо-еколого-економічне обґрунтування використання трансформованих сільськогосподарських земель під реконструкцію лісів та отримання низки екосистемних ефектів.

Рецензент доктор економічних наук, професор Якимчук А.Ю.